

7. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках: постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.01.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-16>

ILLEGALITY OF DECISIONS OF SUBJECTS OF AUTHORITY

ПРОТИПРАВНІСТЬ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Gorbalinskyi V. V.

*Candidate of Legal Sciences, Professor,
Associate Professor of the Department
of General Legal Disciplines
Dnipropetrovsk State University of
Internal Affairs
Dnipro, Ukraine*

Горбалінський В. В.

*кандидат юридичних наук, професор,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Протиправність рішень суб'єктів владних повноважень напряду пов'язана з їх законністю. Поняття законності нормативно-правового та індивідуального акту формуються як в юридичній теорії, так і в судовій практиці. Законність такого акту визначає його легітимність та можливість застосування. Це поняття включає в себе різноманітні аспекти, такі як принципи верховенства права, якість закону, точність юридичного визначення, а також вимоги до ієрархії законодавства.

Законність багатогранне поняття, яке в юридичній науці розглядається під різними кутами. Законність – це суворе та беззаперечне дотримання і виконання законів, що є обов'язковим для всіх органів держави, установ, громадських організацій, посадових осіб і громадян. Законність слід розглядати як режим неухильного виконання законів і відповідних нормативних актів, що забезпечує загальнообов'язковість правових норм у суспільстві та державі. Законність характеризує демократичний режим суспільства і передбачає суворе й неухильне

дотримання всіма суб'єктами законів і підзаконних актів. Цей режим забезпечує належну реалізацію положень законодавства у всіх сферах суспільних відносин і вимагає дотримання приписів відповідності підзаконних актів Конституції України та її законам. Це комплексне соціально-правове явище, що містить в собі принцип, метод і режим існування держави, і ґрунтується на розумінні та строгому виконанні всіма учасниками правовідносин законодавчих актів, а останні, в свою чергу, повинні відповідати принципам верховенства права, побудови системи законодавства (ієрархічності цієї системи).

Законність є основним принципом, що визначає функціонування суспільства та держави. Цей принцип відображає важливий зв'язок між правом і владою, правом і державою. Відповідно, це стосується як суспільства, так і держави. Крім того, законність передбачає, що всі учасники правових відносин повинні точно дотримуватися та виконувати законодавство держави.

Вимога законності закріплена у ч. 2 ст. 19 Конституції, згідно до якої посадові особи, органи державної влади та місцевого самоврядування, а також громадяни зобов'язані дотримуватися Конституції України і законодавства[1].

В науковій літературі вимоги законності акту пов'язують з такими критеріями: 1) відповідність Конституції України, законам України та іншим актам вищих органів публічної влади; 2) юридичну обґрунтованість; 3) недопустимість обмеження або порушення прав, свобод та законних інтересів приватних осіб, а також компетенції інших суб'єктів публічної адміністрації [2, с. 257–258].

Вказані теоретичні напрацювання є важливим підґрунтям для удосконалення правотворчої діяльності суб'єктів владних повноважень, основою для здійснення судового тлумачення, правових висновків Верховного Суду.

Ведучи мову про законність нормативно-правового акту, та враховуючи висновки Верховного Суду при розгляді відповідних публічно-правових спорів, можна зазначити, що законність нормативно-правового акту пов'язана з порядком його підготовки, прийняття та оприлюднення, змістом та формою акта. На нашу думку, це основні критерії за якими суд має оцінити законність нормативно-правового акту.

Якщо під час розгляду справи, пов'язаної з оскарженням нормативно-правового акту, суд встановить, що він не відповідає вимогам законності, такий акт визнається судом протиправним.

Отже, протиправним є нормативно-правовий акт, який суперечить Конституції України, закону, міжнародному договору. Протиправність

акту вказує на його незаконність, і як наслідок цього, відсутність підстав для його застосування і регулювання суспільних відносин, а також неможливість створення правових наслідків для суб'єктів, які його застосовують.

Вирішуючи питання про визнання протиправним та скасування індивідуального акту, адміністративний суд також повинен визначити чи є підстави вважати такий акт протиправним. Єдиною підставою вважати акт протиправним є те, що він не відповідає вимогам законності.

Індивідуальний акт має відповідати таким вимогам, які свідчать про його законність: бути прийнятим з дотриманням відповідної адміністративної процедури; форма і зміст акту має відповідати вимогам, визначеним у законі; бути прийнятим у межах повноважень, суб'єкта, який його прийняв; бути прийнятий у спосіб, який передбачений у законі для суб'єкта, що прийняв акт; впливати на права, свободи чи інтереси особи.

Підсумовуючи вищенаведене, слід зазначити, що законність нормативно-правового та індивідуального акту є важливою умовою правомірності цих рішень суб'єктів владних повноважень. Невідповідність вимогам законності є підставою для визнання рішень суб'єктів владних повноважень протиправними.

Література:

1. Конституція України від 29.06.1996р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / за заг. ред. Р. С. Мельника. Київ : Ваіте, 2014. 376 с.